

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра фінансів та оподаткування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,
проф. Гаврилюк С. В.

16.10.2013р.

СТРАХУВАННЯ

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавр (денної і заочної форми навчання)
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань 0305 - Економіка і підприємництво
(шифр і назва напрямку)

напряму підготовки 6.030508 - Фінанси і кредит, 6.030504 - Економіка підприємств
(шифр і назва спеціальності)

Луцьк – 2013

Програма навчальної дисципліни «Страховання» для студентів 4 курсу галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво», напряму підготовки 6.030508 – Фінанси і кредит, 6.030504 – Економіка підприємств.

"26" серпня, 2013 р. – 8 с.

Укладач:

К.е.н., ст. викл. кафедри фінансів та оподаткування АВ Борисюк О.В.

Рецензент:

д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів та оподаткування Карл Карлін М.І.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри фінансів та оподаткування

протокол № 1 від 29.08. 2013 р.

Завідувач кафедри: Карл (Карлін М.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

*Перезатверджено (протокол л. 1 від 29.08.2014р)
Карл Карлін М.І. (протокол л. 13 від 28.05.2015р)*

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № 1 від 04.09. 2013 р.

Голова науково-методичної комісії інституту Бегун (Бегун С.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 16. 10. 2013 р.

© Борисюк О.В., 2013

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Страхування” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності «Фінанси і кредит», «Економіка підприємств».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

Міждисциплінарні зв’язки: курс “Страхування” вивчається у комплексі з вивченням таких дисциплін, "Політична економія", "Соціальне страхування", "Страхові послуги", "Фінанси", “Фінансове прогнозування”, “Фінансовий контролінг” та іншими.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Сутність, значення та роль страхування.
2. Основні види добровільного страхування.
3. Фінансова діяльність страховика.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Страхування” є послідовне формування у студентів знання основних положень теорії і практики страхування. Ця мета сформульована, виходячи з необхідності усвідомлення спрямованості процесу функціонування страхового ринку в напрямку становлення та розвитку системи страхових послуг як в Україні, так у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Страхування” є:

- з’ясування об’єктивної необхідності, сутності й ролі страхування за умов переходу до економіки ринкового типу;
- висвітлення організації та шляхів розвитку страхового ринку і державного регулювання страхової діяльності;
- розгляд умов особистого страхування, страхування майна, страхування відповідальності, а також перестраховування з позицій вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- вивчення особливостей фінансово-господарської діяльності страховиків, шляхів підвищення їх фінансової стійкості.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- сутність функціонування страхового ринку в Україні як сфери формування попиту і пропозиції на страхові послуги - продукт страхової діяльності;

- особливість діяльності суб'єктів страхового ринку;

- напрямки формування і використання страхових фондів та грошових коштів, необхідних для відшкодування збитків у разі настання страхових випадків;

- місце та роль страхової діяльності у розвитку провідних галузей народно - господарського комплексу у реалізації державних соціальних програм, у стабілізації фінансово-кредитного механізму у розвитку міжнародних відносин.

вміти :

- аналізувати стан розвитку страхового ринку в Україні у динаміці за ряд років;

- виконувати розрахунки тарифів страхових платежів у майновому, особистому

страхуванні, страхуванні відповідальності, а також суми страхових відшкодувань;

- укладати договори страхування;

- математично оцінювати необхідність перестраховування ризиків;

- застосовувати елементи зарубіжного досвіду по наданню послуг згідно з чинним законодавством України.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ СТРАХУВАННЯ

Тема1. Сутність, принципи і роль страхування.

Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей. Форми організації фондів страхового захисту.

Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування. Функції страхування. Принципи страхування. страховий інтерес, максимальна добросовісність суб'єктів страхування, відшкодування втрат у межах збитків, франшиза, суброгація.

Основні поняття: страховий махист, страхування, функції страхування, принципи страхування, франшиза, суброгація.

Тема2. Класифікація страхування.

Поняття класифікації, її наукове та практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні.

Класифікація за об'єктами страхування. Класифікація за формами проведення: обов'язкове страхування, добровільне страхування.

Класифікація за спеціалізацією страховика. Загальні види страхування. Страхування життя. Перестраховання.

Основні поняття: історична класифікація страхування, економічна класифікація страхування, юридична класифікація страхування, обов'язкове страхування, добровільне страхування, перестраховання.

Тема 3. Страхові ризики і їх оцінка.

Поняття ризику. Основні характеристики ризику. Управління ризиком. Види ризиків. Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

Основні поняття: страховий ризик, чисті і спекулятивні страхові ризики, страхові тарифи.

Тема 4. Страховий ринок.

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. Страхові договори, порядок їх підготовки й укладення.

Основні поняття: страховий ринок, страхові посередники, страхові агенти та брокери, страховий маркетинг, страховий договір.

Змістовий модуль II

ОСНОВНІ ВИДИ ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Тема 5. Страхова організація

Форми організації страхових компаній в Україні. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Товариства взаємного страхування. Спеціалізація страховиків.

Структура страхових компаній. Центральний офіс. Філії та представництва. Управління страховою компанією. Страхові об'єднання.

Основні поняття: страхова організація, страхова компанія, товариства взаємного страхування, страхові об'єднання.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності.

Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності.

Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

Основні поняття: регулювання страхової діяльності, правова база страхування, Уповноважений орган по контролю за страховою діяльністю, ліцензування страховиків.

Тема 7. Особисте страхування.

Страхування життя і його основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування до одруження.

Страхування пенсій (ренти).

Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.

Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків.

Медичне страхування.

Основні поняття: страхування життя, обов'язкові та добровільні види страхування, суб'єкти й об'єкти страхування життя.

Тема 8. Страхування майна.

Страхування майна юридичних осіб: суб'єкти і об'єкти страхування, страхові події, порядок укладання договорів, умови відшкодування збитків.

Особливості страхування сільськогосподарських підприємств.

Страхування транспортних засобів: автомобільного та іншого наземного, морського, авіаційного транспорту. Страхування вантажів.

Страхування майна громадян: будівель і споруд, тварин, домашнього та іншого майна.

Основні поняття: страхування майна, суб'єкти і об'єкти страхування майна,

страхування майна юридичних осіб та громадян, страхова сума, страхове відшкодування, страховий договір.

Тема 9. Страхування відповідальності.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро і його функції. Міжнародна система "Зелена картка".

Страхування відповідальності роботодавців.

Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Страхування професійної відповідальності.

Страхування відповідальності за забруднення довкілля.

Основні поняття: страхування відповідальності, суб'єкти і об'єкти страхування відповідальності, Моторне (транспортне) страхове бюро, Міжнародна система "Зелена картка".

Змістовий модуль III **ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИКА**

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

Необхідність і сутність перестраховання, стан і перспективи його розвитку. Методи перестраховання. Форми проведення перестраховувальних операцій.

Співстраховання й механізм його застосування.

Основні поняття: перестраховання, суб'єкти перестраховання, факультативне перестраховання, облігаторне перестраховання, квотні й ексцедентні договори пропорційного перестраховання, непропорційне перестраховання, співстраховання.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Склад доходів страховика.

Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Визначення прибутку від страхової діяльності.

Прибуток від інвестиційної діяльності. Оподаткування страховиків.

Основні поняття: доходи і витрати страховика, собівартість страхової послуги, витрати на утримання страхової компанії, прибуток страховика, оподаткування страховиків.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття фінансової надійності страховика. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній.

Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності.

Основні поняття: фінансова надійність страховика, страховий портфель, тарифна політика, платоспроможність страховика, технічні резерви страховика.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання

В процесі вивчення дисципліни “Страховання” використовуються наступні методи діагностики успішності навчання:

- поточне опитування;
- розв'язування тестових завдань;
- підсумкове оцінювання по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання ІНДЗ.

5. Список джерел

Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. №85/96-ВР (із змінами та доповненнями) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85>.
2. ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2000 року) (україномовний варіант) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007.
3. Конституція України: Закон України 01 лютого 2011 року, № 2952-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960254K.html.
4. Податковий кодекс України: Закон України 02.12.2010р., № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755>.

Навчально- методична література:

1. Асабина С. Н. Теория и практика страхования: [Учеб. Пособие] / за ред. С. Н.Асабина. – М : Изд-во "Анкил", 2003 – с.240.
2. Базилевич В. Д. Страхова справа / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. - [5-те видання]. – К : Знання, 2006. – 351 с.
3. Безугла В. О. Загірняк О. М., Шаповал Л. П. Соціальне страхування : [навч. посібник] / за ред. Безугла В. О. – К. : «Центр учбової літератури», 2010. – 425 с.
4. Внукова Н. М. Соціальне страхування : [Навч. посібник] / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – К : Кондор, 2006. – 352.
5. Внукова Н. М. Соціальне страхування : конспект лекцій [для студентів спеціальностей 7.050104, 7.050105 усіх форм навчання] / за ред. Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. –Харків : Вид-во ХДЕУ, 2004. – 216 с.
6. Круглов О. М. Функції соціального страхування України в умовах подолання негативних наслідків світової фінансової кризи: теоретичний аспект / О. М. Круглов // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 463– 467 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11komkta.pdf>.
7. Плиса В. Й. Страхування : [Підручн.] / В. Й. Плиса. – [3-тє вид.]. – К : Каравела, 2010. – 472 с.
8. Страхование от А до Я. – [Учеб. Пособие] / под ред. Л. И. Корчевой, К. Е. Турбиной. – М. ИНФРА-М, 1996. – 623 с.
9. Философа Т. Г. Конкуренция и конкурентоспособность : [Учеб. Пособие] / под ред. Т. Г. Философа, В. А. Быкова. – М : ЮНИТИ – ДАНА, 2007. –271 с.
10. Юрій С. І. Соціальне страхування : [Підручн.] / за ред. Юрій С. І., Шавріна М. П., Шаманська Н. В. –К : Кондор, 2004. – 464 с.